

't Filter stagneert, welke antistolling prevaleert?

Een verkennend onderzoek naar de filteroverleving bij COVID-19 patiënten met nierfunctievervangende therapie

Diana van der Last-de Rijk
Practitioner i.o, uitstroomprofiel Renal
Intensive Care Verpleegkundige, Haaglanden Medisch Centrum

Medisch begeleider: drs. P. Klooster
Afdelingsmanager: mw. A. Mordhorst

21 februari 2023

Inhoud

Introductie Haaglanden Medisch Centrum

Afdelingskenmerken

Inleiding onderzoek

Probleemstelling, doelstelling & onderzoeksvraag

Methode, resultaten, conclusie & aanbevelingen

Discussie

Beroepsuitoefening

Afsluiting & literatuurlijst

Introductie Haaglanden Medisch Centrum

Topklinisch ziekenhuis, level 1 traumacentrum

2 locaties met IC

Westeinde – trauma & neurologische zorg

Antoniushove – oncologische zorg

1 locatie zonder IC

Bronovo – niet acute zorg ma-vrij

Afdelingskenmerken

- Level 3 IC

22

Medische formatie

12 fte Intensivisten

13 fte A(N)IOS

Verpleegkundige formatie

63 fte IC verpleegkundigen

11 fte MC verpleegkundigen

14 fte Cursisten

MultiFiltrate Pro® van Fresenius

Modaliteit: Continue Venovenueze Hemodialyse
4 beschikbare machines

	2019	2020	2021	2022
Aantal behandelde patiënten	63	57	43	28
Aantal behandeldagen	381	323	227	130

Uitbraak van COVID-19

Hypercoagulabele staat

→ Endotheelschade

→ Activatie stollingscascade infectie

- Afbeelding COVID pathologie-

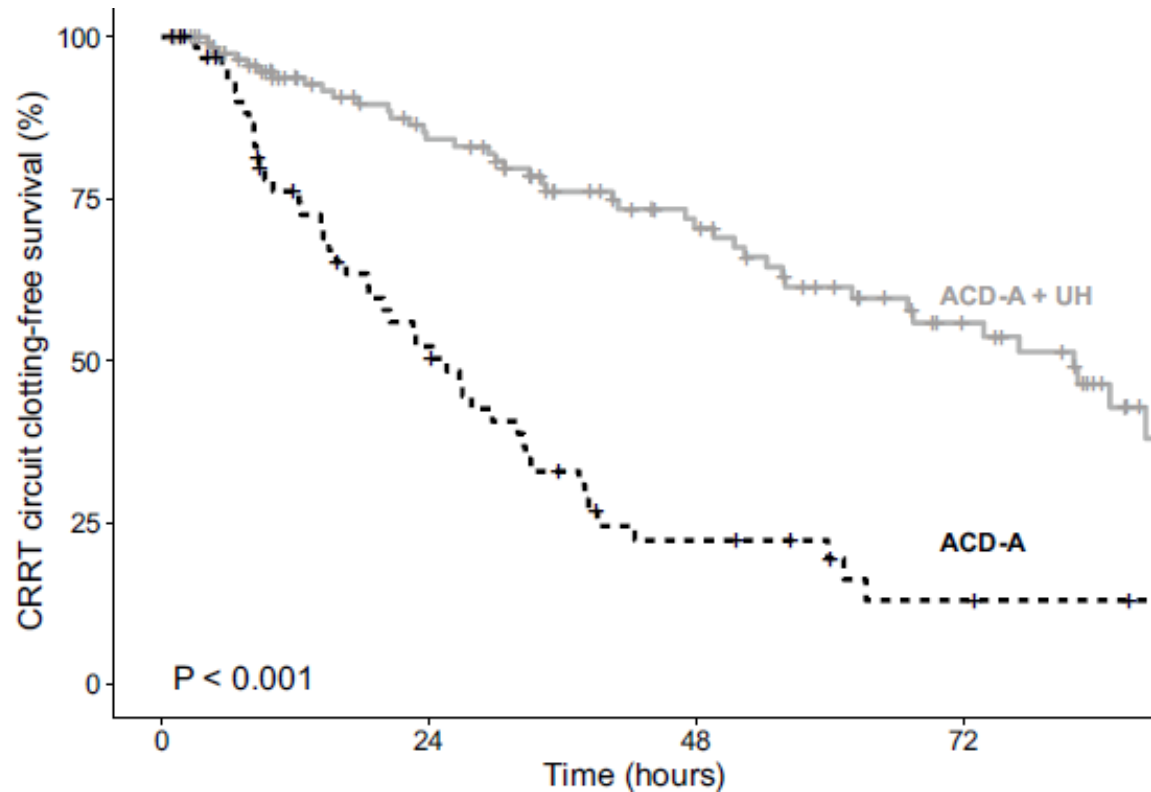
Toename filterstolling

Meerdere antistollingstechnieken

Beperkte literatuur beschikbaar

Valle et al., 2020

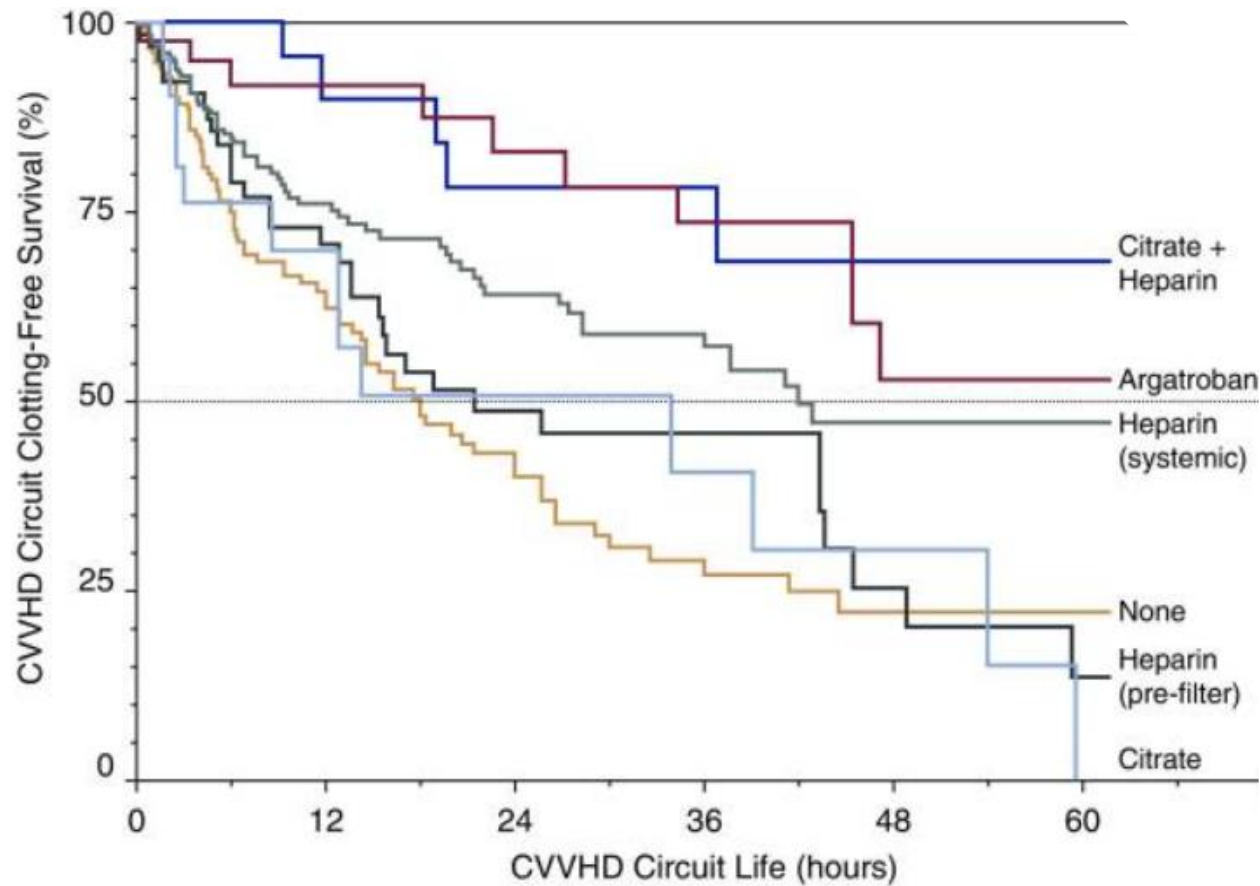
ACD-A + UH = Anticoagulant Citrate Dextrose solution formula A (Citraat) + Unfractionated Heparin

ACD-A = Anticoagulant Citrate Dextrose solution formula A → Citraat

Filterduur was langer in de COV+ met citraat + heparinegroep dan in de COV+ groep met alleen citraat

Shankaranarayanan et al. (2020)

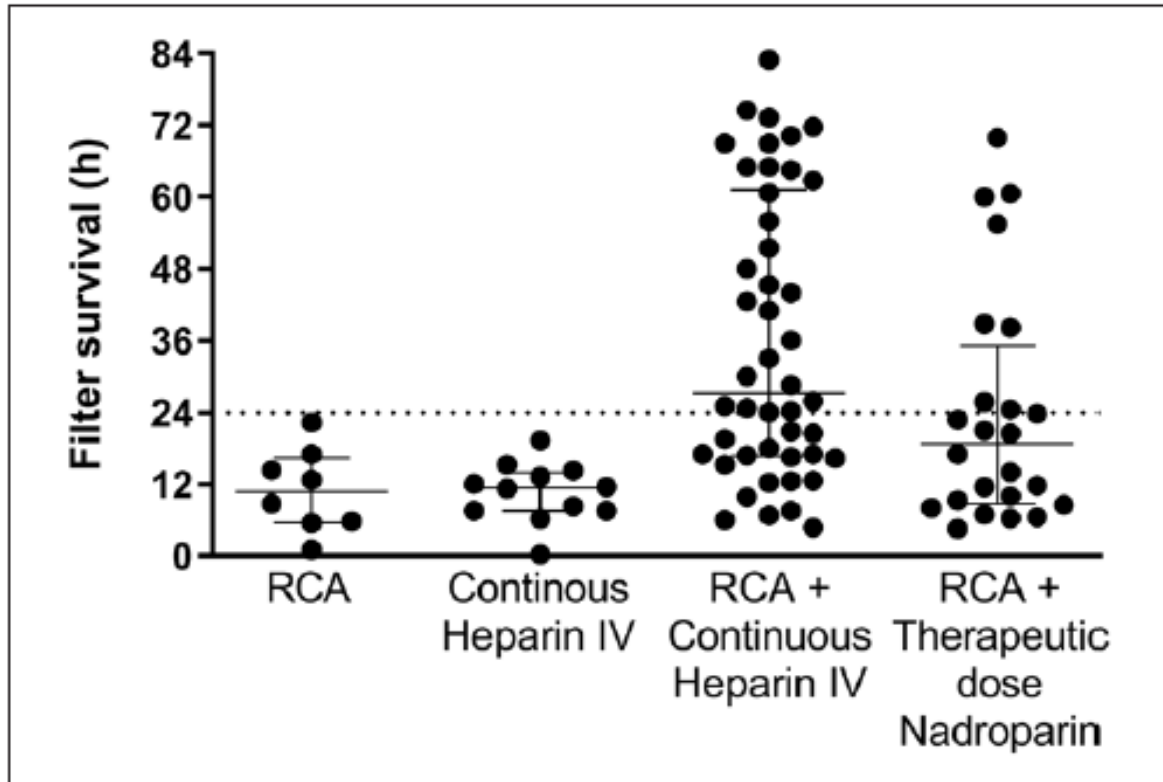
62% stolling met alléén citraat

52% stolling met pre-filter heparine

31% stolling met systemisch heparine

19% stolling met citraat + heparine

Volbeda et al. (2020)

Citraat + heparine zorgt voor langere filterduur

En nu de praktijk...

Veel filterstolling

Gebrek aan eenduidigheid

Probleemstelling: Het standaard CVVH protocol zoals gehanteerd in het HMC voldoet niet bij COVID-19 patiënten

Doelstelling: Praktijkonderzoek uitvoeren en na analyse de huidige werkwijze eventueel optimaliseren

Onderzoeksvraag

‘Verlengt heparine antistolling bij COVID-19 patiënten de filterduur tijdens nierfunctievervangende therapie in vergelijking met citraat antistolling?’

Methode

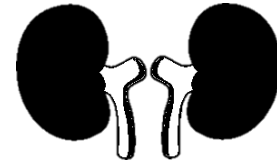
Periode: februari 2019 t/m december 2021

Singlecenter retrospectief onderzoek

Toestemming verkregen Wetenschapscommissie

Inclusiecriteria
Bewezen COVID-19 infectie + nierfunctievervangende therapie
Exclusiecriteria
Leeftijd <18 jaar
Contra-indicatie voor citraat of heparine

Nierfunctievervangende therapie

NxStage System One → Modaliteit postdilutie CVVH met citraat

Citraatdosis, bloed en substitutiefLOW o.b.v. IBW (lengte - 110)

Voorgeschreven dosis 25 ml/kg

Retrospectief data verzamelen

Maximaal aantal geanalyseerde filters per patiënt: 10

Per filter

gemiddelde APTT

gemiddelde iCa

gemiddelde anti Xa

nadroparine proxylaxe

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaat: filterduur per gebruikte antistollingsmethode

Secundaire uitkomstmaten: filterduur afhankelijk van co-variabelen

Statische analyses

BM® SPSS® Statistics 26.0.1

Statistische significantie: $p < 0.05$

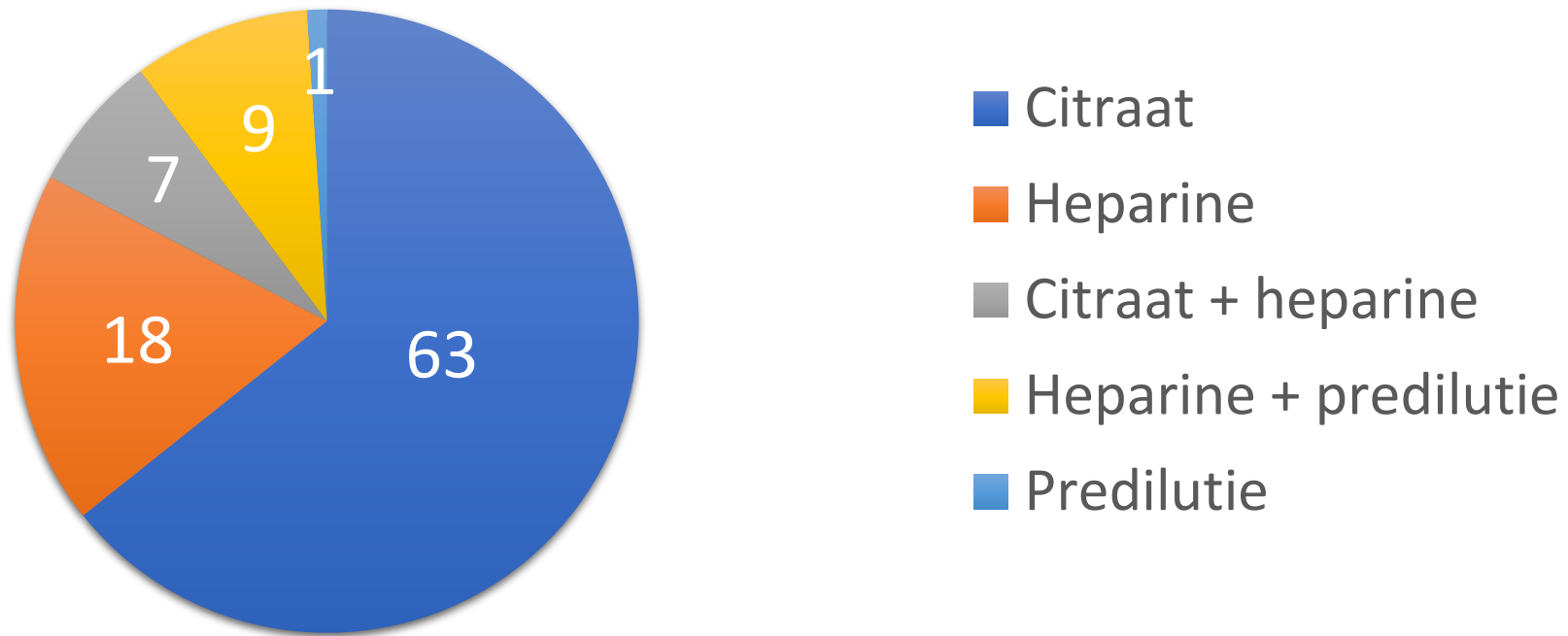
Resultaten

Totaal aantal patiënten met COVID-19 op IC: 217
CVVH: 17

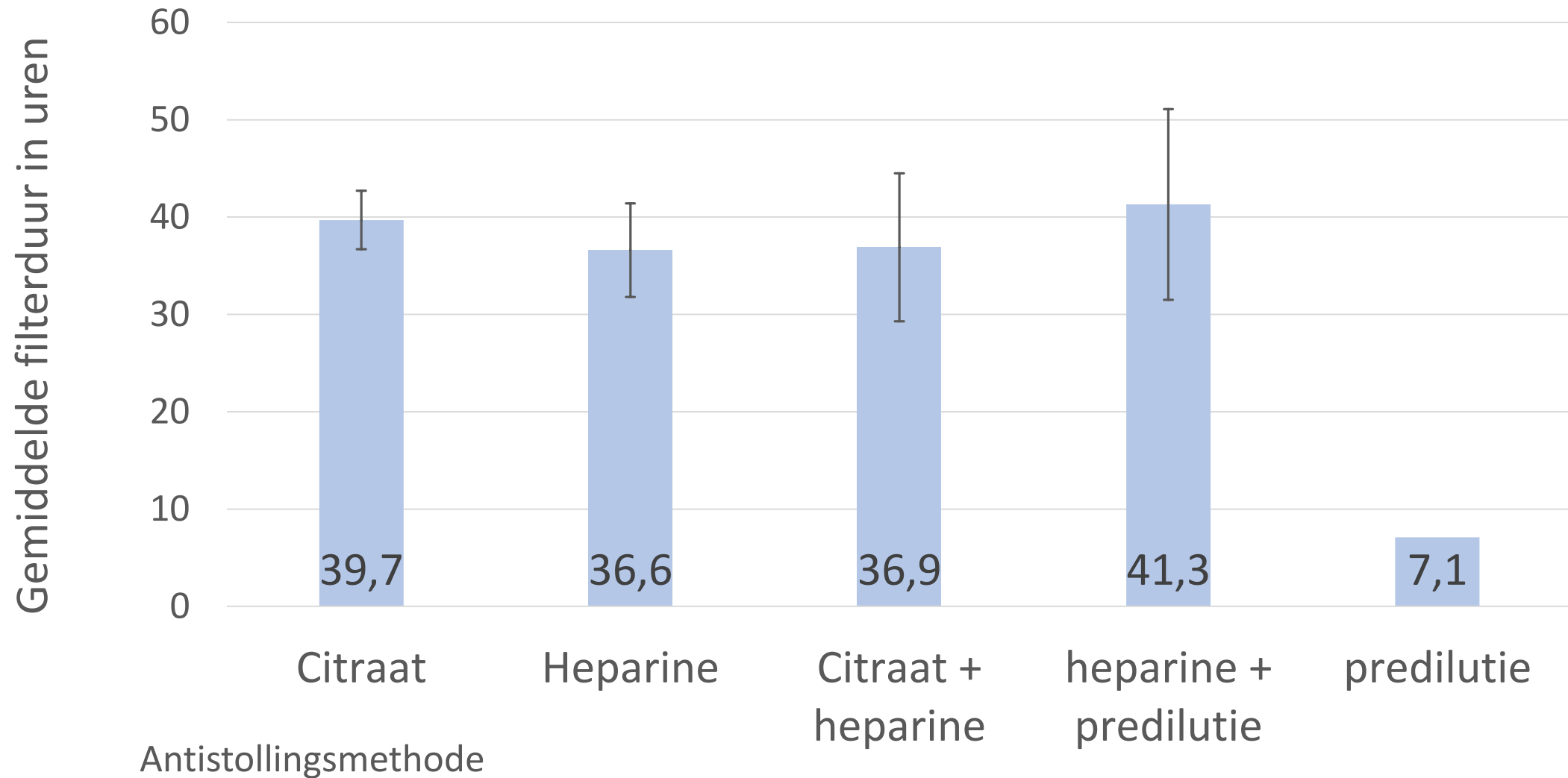
Onderzoekspopulatie		N=17
Gemiddelde leeftijd in jaren		66.8 (SD 8.5)
Geslacht	Man (%)	9 (53 %)
	Vrouw (%)	8 (47%)
Gemiddelde lengte in cm		171.6 (SD 10.8)
Gemiddeld gewicht in kg		91.1 (SD 22.8)

Totaal aantal filters: 98

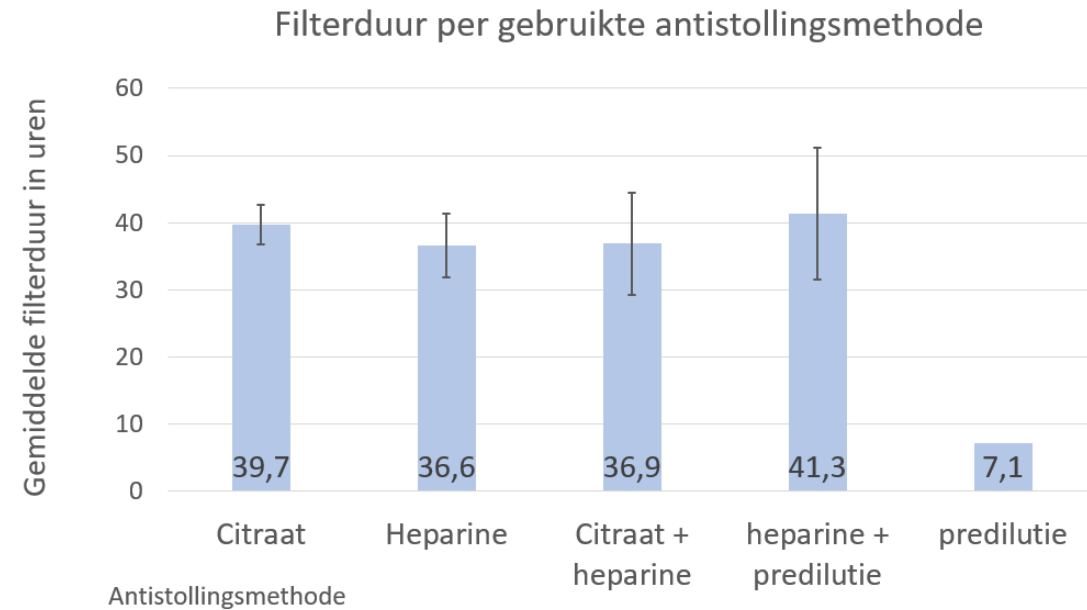
Aantal gebruikte filters per antistollingsmethode

Filterduur per gebruikte antistollingsmethode

Rekenmethode 1

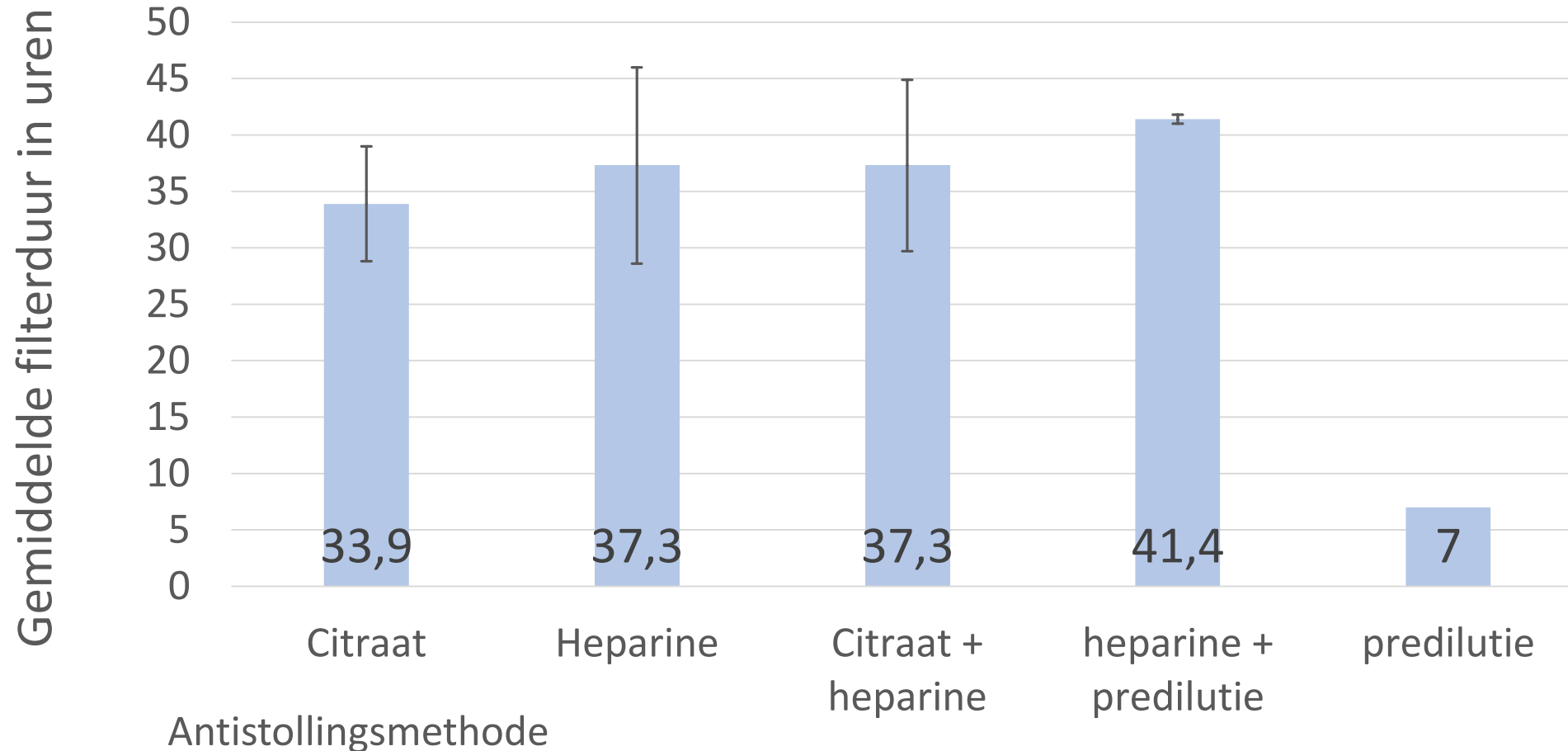
$p = 0.697 \rightarrow$ geen statistisch significant verschil

Alle filters tellen als één waarneming

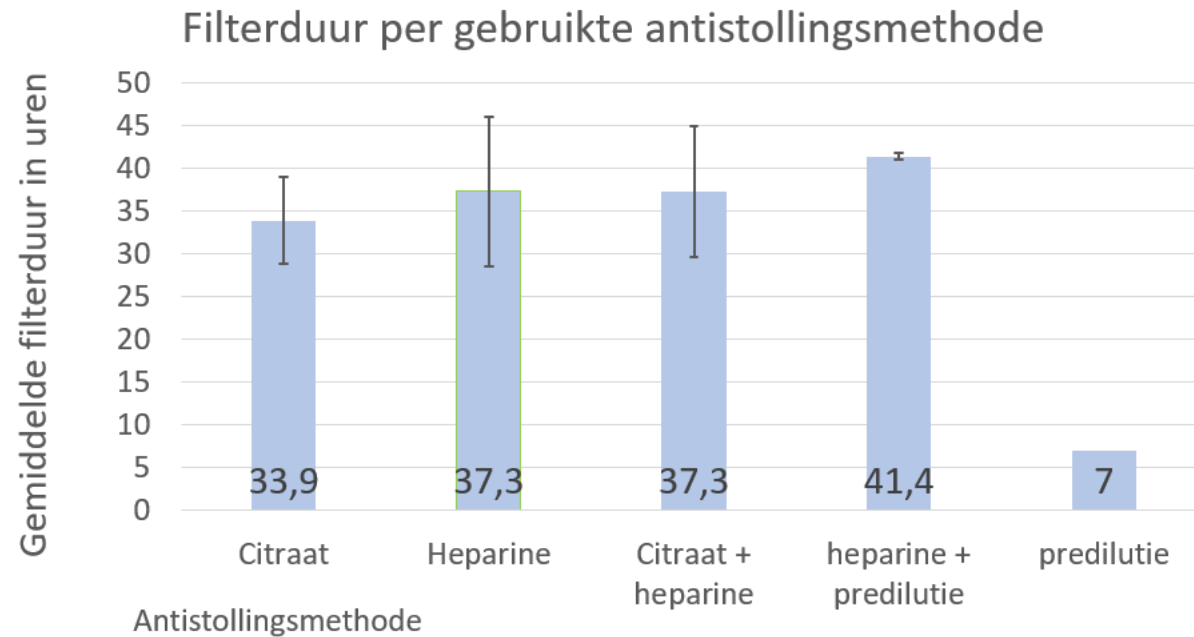
Sommige patiënten droegen met meerdere filters bij aan het totaal

Rekenmethode 2

Filterduur per gebruikte antistollingsmethode

Rekenmethode 2

$p = 0.606 \rightarrow$ geen statistisch significant verschil

Gemiddelde filterduur per antistollingsmethode

Multi variate analyse

Co-variabelen
Leeftijd
Geslacht
Lengte
Gewicht
Wel/geen gebruik van trombocytenaggregatieremmers
Wel/geen gebruik van dexamethason

Geen statistisch significant verschil

Secundaire bevinding

Filterduur vrouwen < mannen ($p = 0.001$)

Geslacht	Gemiddelde filterduur (in uren, SE)
Vrouw (N=8, 34 filters)	28.4 (4.0)
Man (N=9, 64 filters)	44.2 (2.7)

Invloed van APTT

Twee analyses

In de gehele populatie

Per 1 seconde stijging in APTT, neemt filterduur met 0.4 uur af
($p = 0.045$)

In de populatie die heparine gebruikte

Per 1 seconde stijging in APTT, neemt filterduur met 0.12 uur af
($p = 0.695$)

Conclusie

Géén significant verschil in filterduur tussen verschillende antistollingsmethoden

Antwoord onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag

‘Verlengt heparine antistolling bij COVID-19 patiënten de filterduur tijdens nierfunctievervangende therapie in vergelijking met citraat antistolling?’

Antwoord

In dit onderzoek wordt gevonden dat heparine de filterduur in het HMC niet verlengt ten opzichte van citraat

Geen associatie filterduur - antistollingsmethode

Verschil in resultaten & beperkingen

- Keuze antistollingsbeleid

- Kleine populatie

- Analyse

Verschil in resultaten, beperkingen?

Interpretatie van daadwerkelijke stolling

Invloed APTT op filterduur

Invloed geslacht op filterduur

Aanbevelingen

Start citraat antistolling

Filterduur 2-maal < 24 uur & verhoogde stollingsneiging, overweeg heparine toevoegen aan citraat

Eenduidig, veilig, efficiënt protocol voor het gehele team

Streven naar grotere toepasbaarheid

Uitbreiden infectieuze patiëntenpopulatie

Januari 2022 nieuwe modaliteit HMC

CVVH → CVVHD

Toepasbaar?

Take home message

‘Klinisch relevant staat los van statistisch significant’

Beroepsuitoefening

Rol als practitioner

Mijn visie

‘Kennis is macht, kennis delen is kracht’

Affiniteit

Scholing/klinische lessen/bedside teaching verzorgen

Anderen enthousiasmeren

Vernieuwing & implementeren

Ten aanzien van onderzoek

Aanbeveling	Implementatie	Hoe
Start citraat antistolling Tweemaal filter <24 uur + stollingsproblemen → overweeg heparine	Q1 '23	→ Aanpassing protocol i.o.m. intensivist → Bewustwording: heparine toevoegen i.p.v. heparine als monotherapie → Communicatie: intern online platform/intensivistenoverleg/MDO
Uitgebreider onderzoek ten aanzien van filterstolling bij infectieuze patiënten overwegen	Q2 '23	→ Inventariseren behoefte → Onderzoek opzetten

Algemeen - Micro

Grotere rol op de afdeling

- Betrokkenheid MDO
- Standaard aanwezigheid practitioners

Scholing d.m.v. nieuwe media

- Nazorgfase Multifiltrate PRO

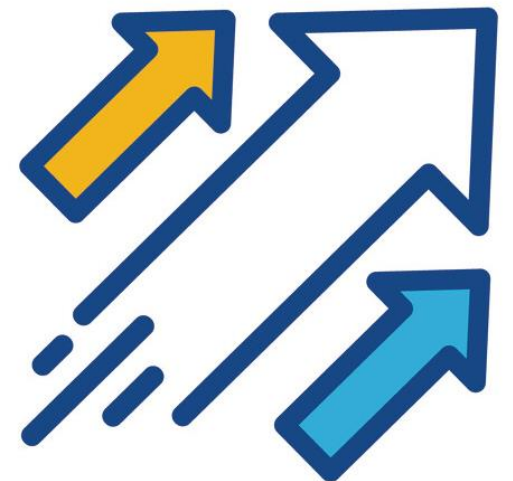
Algemeen - Meso

Nieuwbouw IC

→ Netwerk practitioners, werkbezoek

Practitioners onderling – artikelen bespreken

Protocollenbeheer

Algemeen - Macro

Bijwonen van symposia

Extern lessen verzorgen

RP Ned

Abou-Ismaïl, M. Y., Diamond, A., Kapoor, S., Arafah, Y., & Nayak, L. (2020). The hypercoagulable state in COVID-19: Incidence, pathophysiology, and management. *Thrombosis Research*, 194, 101–115.
<https://doi.org/10.1016/j.thromres.2020.06.029>

Arnold, F., Westermann, L., Rieg, S., Neumann-Haefelin, E., Biever, P. M., Walz, G., Kalbhenn, J., & Tanriver, Y. (2020). Comparison of different anticoagulation strategies for renal replacement therapy in critically ill patients with COVID-19: a cohort study. *BMC Nephrology*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12882-020-02150-8>

Iba, T., Levy, J. H., Connors, J. M., Warkentin, T. E., Thachil, J., & Levi, M. (2020). The unique characteristics of COVID-19 coagulopathy. *Critical Care*, 24(1). <https://doi.org/10.1186/s13054-020-03077-0>

Kenny, J.-E. (2020, 30 mei). COVID-19 Associated Coagulopathy: a contentious conundrum. PulmCCM. Geraadpleegd op 16 november 2021, van <https://pulmccm.org/review-articles/covid-19-associated-coagulopathy-a-contentious-conundrum/?source=email>

Shankaranarayanan, D., Muthukumar, T., Barbar, T., Bhasin, A., Gerardine, S., Lamba, P., Leuprecht, L., Neupane, S. P., Salinas, T., Shimonov, D., Varma, E., & Liu, F. (2020). Anticoagulation Strategies and Filter Life in COVID-19 Patients Receiving Continuous Renal Replacement Therapy. *Clinical Journal of the American Society of Nephrology*, 16(1), 124–126. <https://doi.org/10.2215/cjn.08430520>

Valle, E. D. O., Cabrera, C. P. S., Albuquerque, C. C. C. D., Silva, G. V. D., Oliveira, M. F. A. D., Sales, G. T. M., Smolentzov, I., Reichert, B. V., Andrade, L., Seabra, V. F., Lins, P. R. G., & Rodrigues, C. E. (2021). Continuous renal replacement therapy in COVID-19—associated AKI: adding heparin to citrate to extend filter life—a retrospective cohort study. *Critical Care*, 25(1). <https://doi.org/10.1186/s13054-021-03729-9>

Volbeda, M., Londema, M., van Meurs, M., Stegeman, C. A., Gansevoort, R. T., Berger, S. P., van der Voort, P. H. J., & Franssen, C. F. M. (2020). A Method to Improve Continuous Renal Replacement Therapy Circuit Survival Time in Critically Ill Coronavirus Disease 2019 Patients With Acute Kidney Injury. *Critical Care Explorations*, 2(10), e0258. <https://doi.org/10.1097/cce.0000000000000258>

Bedankt!

Jeroen
Familie en vrienden

Drs. P. Klooster en dr. P. van Vliet

IC collega's en zorgmanagers IC

CTG & mede practitioners i.o.

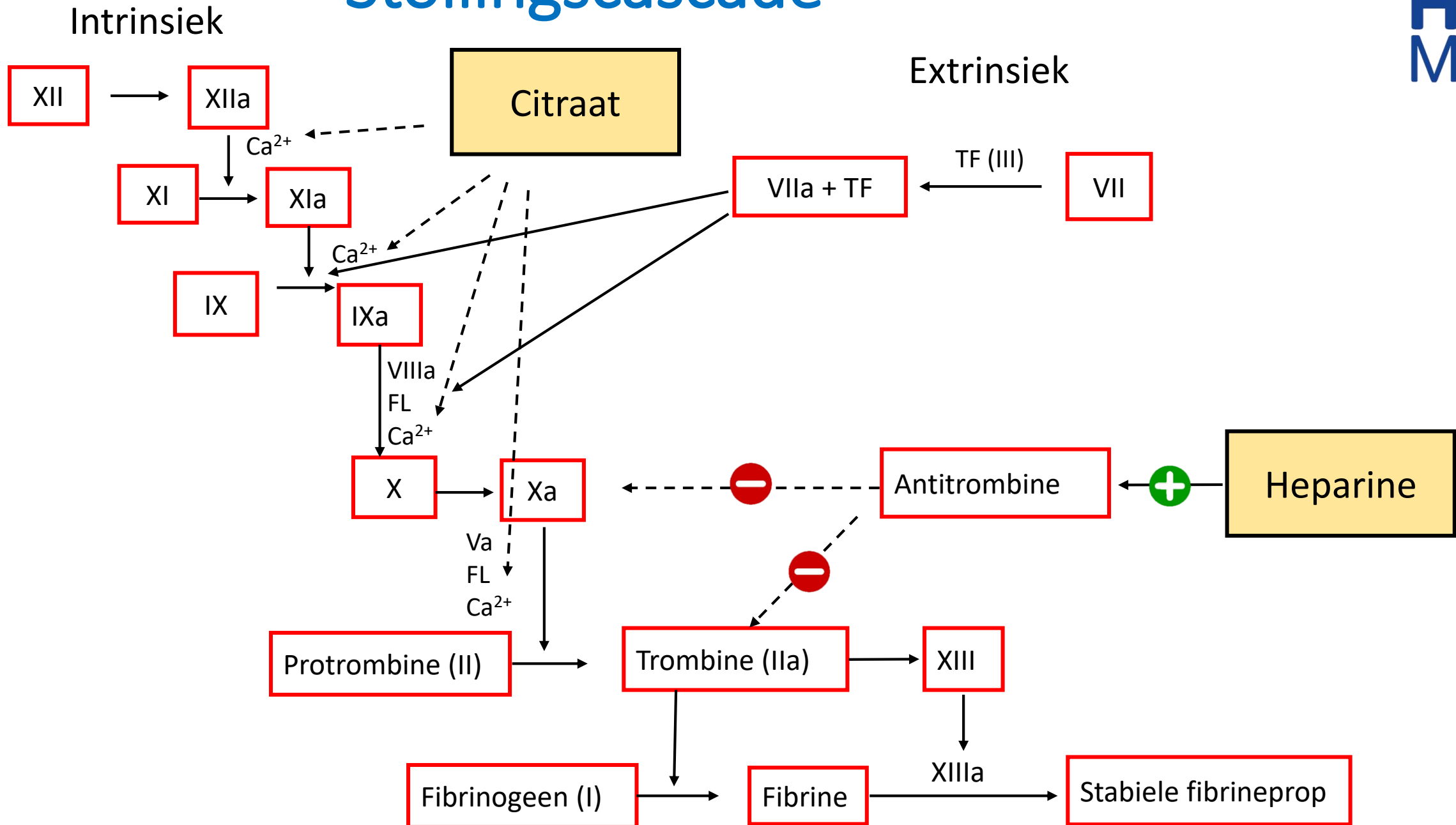
Einde

Bedankt voor uw aandacht!

Stollingscascade

Verdeling gebruikte antistolling per filter per patiënt

Patient	Citraat	Heparine	Citraat + heparine	Heparine + predilutie	predilutie
1.	1	3	1	0	0
2.	1	2	0	0	1
3.	2	0	3	0	0
4.	2	3	2	0	0
5.	0	0	1	0	0
6.	7	0	0	3	0
7.	4	0	0	0	0
8.	4	0	0	6	0
9.	1	0	0	0	0
10.	0	10	0	0	0
11.	2	0	0	0	0
12.	6	0	0	0	0
13.	4	0	0	0	0
14.	10	0	0	0	0
15.	10	0	0	0	0
16.	5	0	0	0	0
17.	4	0	0	0	0